

PRIKAZI I RECENZIJE

Josip Šimunović

DJELATNA BLIZINA SVETI JOSIP – NADAHNUĆE ZA PASTORALNO I KATEHETSKO DJELOVANJE U ŽUPNIM ZAJEDNICAMA NA PODRUČJU REPUBLIKE HRVATSKE

Glas Koncila, Zagreb, 2022., 264 str.

Uvod

Knjigu pod navedenim naslovom napisao je prof. dr. sc. Josip Šimunović, redoviti profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i sadašnji dekan tog fakulteta. Autor je ujedno i dugogodišnji profesor pastoralne teologije i autor više knjiga, te mnogih znanstvenih i stručnih članaka iz područja ove discipline i šire. Ova je knjiga, pored uvoda na početku, te zaključka, popisa literature i sadržaja na kraju, podijeljena u sljedećih pet poglavlja: 1. *Sveti Josip – nadahnuće za pastoralne i katehetske djelatnike*; 2. *Božja riječ otkrivena u životu – život otkriven u Božjoj riječi*; 3. *Milosrđe na licu Isusovih učenika i učenica*; 4. *Poruke pape Benedikta XVI. za Svjetski dan molitve za zvanja – poticaj za pastoral duhovnih zvanja*; 5. *Poruke pape Benedikta XVI. za Svjetski dan bolesnika – poticaji za ostvarenje pastoralna bolesnika u župnoj zajednici*.

Recenzija i mišljenje o knjizi

Glavno je nadahnuće ove knjige sv. Josip, zaručnik Blažene Djevice Marije i skrbni zemaljski čuvar Božjega Sina koji je u cijeloj Crkvi prepoznat kao osobit uzor za nasljedovanje. Taj je svetac ujedno i zaštitnik naše domovine. Polazeći s tih, kao i tolikih drugih predispozicija shvaćanja i čašćenja sv. Josipa u Crkvi, autor njegov lik povezuje s djelovanjem pastoralnih i katehetskih djelatnika u Republici Hrvatskoj danas, osobito u kontekstu župne zajednice. Na tome tragu on razvija teološko-pastoralni i teološko-katehetski govor o značenju lika ovoga svetca kao nadahnuća za život i angažman spomenutih djelatnika. U tome smislu autor se od početka služi brojnim poticajima i nadahnućima.

ma iz suvremenih dokumenata Crkve o odnosnoj temi, a osobito djelima pape Franje, te posebice Benedikta XVI. K tome teološka literatura konzultirana za potrebe ove knjige o odnosnoj je temi izuzetno bogata. Posebna je vrijednost ovog djela i to što se cijeli njegov sadržaj veže za sve glavne dokumente Crkve o ovoj temi, kao i za cijeli niz drugih djela, ali i pastoralnih inicijativa na razini opće, ali i domovinske Crkve. U tom pogledu ova knjiga predstavlja vrijedan pregled crkvene misli i angažmana oko štovanja sv. Josipa.

U prvome dijelu knjige, pod naslovom *Sveti Josip – nadahnuće za pastoralne i katehetske djelatnike*, autor nastoji ukazati na prepoznatljive osobine lika sv. Josipa, polazeći od Svetog pisma, ali i crkvene tradicije. Te osobine povezuje sa suvremenim crkvenim kontekstom pod posebnim vidom isticanja njihova značenja za nasljedovanje u životima pastoralnih i katehetskih djelatnika danas. U tom vidu autor osobito ističe služenje spomenutih djelatnika u izgradnji župne zajednice, kao najkonkretnije strukture redovita pastoralna. U tome je pogledu autorov govor prilično konkretan i pastoralno, ali i duhovno više nego poticajan. On nastoji prepoznati različite životne situacije sv. Josipa te ih, u smislu nadahnuća, povezati sa suvremenim kontekstom djelovanja pastoralnih i katehetskih djelatnika.

Drugo poglavlje, naslovljeno *Božja riječ otkrivena u životu – život otkriven u Božjoj riječi*, u prvome redu prikazuje sv. Josipa kao slušatelja Božje riječi. Pritom se sv. Josipa prikazuje kao vjerna Kristova čuvara, ali i nasljedovatelja njegove poruke. U tome je pogledu sv. Josip osobit primjer pastoralnim i katehetskim djelatnicima kako bi primarno bili slušatelji Riječi te kako bi, polazeći od uronjenosti u euharistijsko otajstvo, na prikladan način u poniznosti ostvarivali svoj udio u poslanju Crkve.

Osobita vrijednost drugog dijela knjige krije se u činjenici ponovna teološko-pastoralnog i teološko-katehetskog populariziranja već podosta zaboravljenog dokumenta HBK-a iz 2000. godine *Župna kateheza u obnovi župne zajednice. Plan i program*. Upravo time autor pokušava iznova svratiti pozornost zainteresirane pastoralne i katehetske crkvene javnosti na važnost ne samo jednog dokumenta već novog lica župne zajednice koje je u njemu predstavljeno. „Pozitivna karakteristika plana i programa *Župna kateheza u obnovi župne zajednice* jest oživljavanje malih zajednica, u kojima bi se čovjek trebao kvalitetno razvijati u svim svojim ljudskim dimenzijama. Da se to može ostvarivati, nude se i dva pastoralna puta. Prvi se put naziva dobna kateheza, a drugi kateheza posebnih, interesnih zajednica, živih vjerničkih krugova,“ (str. 78). U

smislu promicanja živih vjerničkih krugova autor u ovome poglavlju poglavitu pozornost posvećuje djelovanju biblijske zajednice u župi, i to upravo s ciljem rasta u poznavanju i promoviranju Božje riječi u životu pastoralnih i katehetskih djelatnika, ali i drugih vjernika.

Osobito je sugestivan naslov trećega poglavlja – *Milosrđe na licu Isusovih učenika i učenica*. Autor u kontekstu istaknutog naslova ponajprije vidi sv. Josipa kao osobu koju je Bog izabrao izravno biti u službi milosrđa utjelovljenog u djelu njegova Sina. Zbog toga je upravo ovaj svetac i posebno oličenje milosrđa prepoznata i vrednovana u životu Crkve. Ista je Crkva tijekom stoljeća, a osobito u naše vrijeme, brojnim inicijativama povezivala temu milosrđa nebeskog Oca s drugim važnim temama njezina služenja, a među ostalim i s likom sv. Josipa (npr. Godina svećenika, Godina vjere, Godina svetoga Josipa, ali i jubileji, kao što je bio Izvanredni jubilej milosrđa). Sve to u ovome je djelu prepoznato kao poticaj za Isusove učenike, a osobito za pastoralne i katehetske djelatnike, da što više budu osobe milosrđa i da ga što više svjedoče svojim životom i angažmanom.

Zadnja su dva poglavlja po sebi povezana u smislu isticanja misli i poruka pape Benedikta XVI. Razlikuje ih činjenica da se četvrto tiče njegovih poruka o duhovnim zvanjima, a peto onih o bolesnicima, tj. o skrbi za njih. I jedno i drugo predstavljaju vrijedan doprinos populariziranju misli ovoga Pape u pogledu izdvojenih tema koje su u pastoralu uvijek aktualne.

Četvrto poglavlje naslovljeno je: *Poruke pape Benedikta XVI. za Svjetski dan molitve za zvanja – poticaji za pastoral duhovnih zvanja*. Autor ovdje polazi od nadahnuća za zvanja u Crkvi u liku i životu sv. Josipa, povezujući ih s poticajima koje o toj temi nalazi u porukama pape Benedikta XVI. prigodom Svjetskog dana molitve za duhovna zvanja. „Sveti Josip čuo je Božji zov i osjetio Njegov odabir. Odazvao se Njegovu zovu i odabiru, odazvao se biti onim koji će se brinuti za dijete Isusa i njegovu majku Mariju. U dinamici duhovnoga poziva vrlo je važno dobro čuti Božji zov i dati iskren i velikodušan odgovor. Izrečeno nas usmjerava na dinamiku duhovnoga poziva u kojoj pastoralni i katehetski djelatnici imaju važno mjesto. Svojim životom i djelovanjem pozvani su promovirati duhovna zvanja te sudjelovati u ostvarenju duhovnih zvanja svjedočanstvom života, pratnjom, razlučivanjem i savjetima,“ (str. 147).

Upravo u ovome kontekstu poticaja crkvenim djelatnicima biti istinskim promotorima duhovnih zvanja u odnosnim porukama Benedikta XVI. prona-

lazi se mnoštvo nadahnuća za suvremeni pastoral zvanja. U osam odnosnih poruka ovaj Papa, inače veliki štovatelj sv. Josipa, govori o nizu tema u odnosu na koje je nužno teološki sagledati i razlučiti zvanja u Crkvi, i to ono svećeničko, ali i ostala. U tome je smislu osobito istaknuta važnost otajstva Crkve, zatim zajedništva, prepoznavanja Božje inicijative u zvanju, raspoloživosti za služenje u Crkvi, služenja u ljubavi, zvanju kao znaku nade za Crkvu i dr. U svome tome valja zamijetiti veliku iscrpnost kojom autor prikazuje i razlučuje odnosne poruke, što dodatno pridonosi uočavanju njihova teološkog bogatstva, ali i praktičnog značenja za Crkvu danas.

Peto poglavlje nosi naslov: *Poruke pape Benedikta XVI. za Svjetski dan bolesnika – poticaji za ostvarenje pastorala bolesnika u župnoj zajednici*. U tonu sličnom onome iz prethodnog poglavlja, ali sada u odnosu na drugačiju temu, autor razlaže poruke istog Pape prigodom Svjetskog dana bolesnika. I ovdje sv. Josip, kao poseban zagovornik bolesnih i umirućih, predstavlja posebno nadahnuće. K tome ovdje su istaknute teme bitno i izričito povezane uz kontekst župne zajednice kao crkvene najkonkretnije strukture redovita pastora, čiju bi odgovornost za bolesne i umiruće u današnjim društveno-kulturnim i pastoralnim prilikama bilo nužno dodatno unaprijediti i osuvremeniti.

U pogledu razrade tema vezanih za teške stvarnosti bolesti, patnje, umiranja i smrti u naznačenim porukama Benedikta XVI. autor prepoznaje vrijedne teološko-pastoralne naglaske vezane za ispravno kršćansko shvaćanje tih stvarnosti, a onda i za prikladno pastoralno djelovanje. Zato je poglavito vrijedno uočiti odjeke teologije ovoga Pape o ovim teškim temama u njegovim porukama, ali i poticaje za prikladan angažman članova Crkve koji treba poći od suosjećanja i razumijevanja, ali koji treba biti pretočen i u djelatno zauzimanje oko bolesnih i umirućih, osobito u vlastitoj župnoj zajednici. U odnosu na to autor donosi cijeli niz Papinih poticaja koji bi svima trebali pomoći oko uključivanja u skrb za bolesne, polazeći od obitelji pa do župe, s osobitim naglaskom na širenju nade u Kristovu preobražavajuću pobjedu na patnjom i smrću u uskrsnom otajstvu.

Zaključak

Sagledana u cjelini ova je knjiga vrijedan poticaj u prvome redu proučavanju lika i djela sv. Josipa u Crkvi, a onda i njegovu štovanju, te osobito življenju po uzoru na njega. To se treba, kao što je i sam autor u zaključku naznačio, ostvarivati na osobnoj, obiteljskoj, a potom i na crkvenoj i društvenoj razini.

Sv. Josip bio je u potpunosti angažiran oko služenja Riječi. Zato djelatna blizina Kristovih učenika, s posebnom odgovornošću pastoralnih i katehetskih djelatnika, nužno treba biti prepoznatljiva oznaka življenja vjere u svakom vremenu, pa i u našem.

Knjiga predstavlja teološko-praktični govor o nadahnućima za djelovanje po uzoru na sv. Josipa. Ona je u svojim detaljima i povijesni, ali i molitveni poticaj, ponajprije za njegovo upoznavanje, a potom i za nasljedovanje. Poruke pape Benedikta XVI. o temama duhovnih zvanja i pastoralu bolesnika u tome su smislu skladno uklopljene u glavnu temu knjige. Upravo zato ovo vrijedno djelo može i treba poslužiti za poticaj svima koji žele dublje upoznati lik sv. Josipa i njegovo štovanje u Crkvi, ali još više i svima ostalima koji su na bilo koji način aktivnije uključeni u oblike njezina služenja. Uz to, najširem krugu vjernika ova knjiga može poslužiti i kao istinski poticaj za teološko produblivanje pobožnosti sv. Josipu.

Knjiga je pisana jasnim i nadahnjujućim rječnikom. Odiše istinskim molitvenim predanjem pobožnosti sv. Josipu i zato je, u nekom smislu, i svojevrsan molitveno-meditativni oslonac odnosno pobožnosti. U njoj su teologija i pobožnost skladno povezane. Zasigurno u mnogim segmentima istraživanja pobožnosti ovome svetcu i u otkrivanju značenja njegova primjera za pastoralni angažman ova knjiga predstavlja svojevrsan početak i poticaj, ali u tolikim drugim segmentima istraživanja ona predstavlja jedinstven suvremeni doprinos u proučavanju odnosnih tema. Zato ju se s pravom može preporučiti zainteresiranoj crkvenoj i društvenoj publici uz nadu da će u njoj pronaći mnoštvo poticaja za dobar i angažiran život, osobito u pogledu istinskog služenja ljubavi.

Nikola Vranješ